

PEST PROTOCOL

besproken in SEO werkgroep op 13 oktober 2013
besproken met Anja Sybranda van de GGD 29 oktober 2013
besproken in bouwvergadering in week 43
besproken in MR op 21 november 2013

DE SPRANKEL

Inleiding

Een pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Deze vorm van samenwerken wordt de vijfsporenaanpak genoemd. Daarbij worden de gebeurtenissen vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen. Het feit dat de school er beleid op gemaakt heeft, geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem is en dat het niet gedoogd wordt.

Wij, als school, beseffen goed dat pesten niet stopt met een 'pestprotocol'. Wel denken we dat wij, door op de beschreven manier met het protocol te werken, goed bezig zijn om openheid te creëren en zaken bespreekbaar te maken, zodat het niet of in ieder geval minder uit de hand hoeft te lopen.

Dat kunnen we niet alleen ! Daar hebben we de ouders hard bij nodig. Als ouders dus tegen situaties aanlopen die met pesten en gepest worden te maken hebben, verwachten we dat de school ingelicht wordt, zodat we op een verantwoorde manier aan structurele oplossingen kunnen werken. Het pestprotocol wordt zo een zaak van kinderen, ouders en leerkrachten. Van ons samen !

Uitgangspunten van de school m.b.t. pesten

We willen kinderen leren goed met elkaar om te gaan.
De Sprankel is van mening dat pesten een probleem is dat niet gedoogd mag worden.
De school heeft een inspanningsverplichting om pesten te voorkomen en, als het voorkomt, te bestrijden. We willen als school alert zijn op pestgedrag. Als pesten voorkomt volgen we de richtlijnen van het pestprotocol.

Wat is pesten?

Pesten is psychisch of fysiek systematisch geweld van een leerling, leerkracht of een groep(je) leerlingen ten opzichte van een andere leerling, die niet (meer) in staat is zichzelf daartegen te verdedigen.

Er zijn meerdere manieren waarop kinderen of leerkrachten* kunnen pesten. Pesten kan vele vormen aannemen:

- * Fysiek: duwen, schoppen, haren trekken, knijpen, enz
- * Verbaal: bijnamen verzinnen, roddels verspreiden
uitschelden, enzovoorts
- * Emotioneel: iemand negeren, buitensluiten, verstoppen van
andermans bezittingen, iemand belachelijk maken,
vernederen, enz

*Bij pestgedrag door leerkrachten loopt de procedure als volgt.

1. Gedrag bespreekbaar maken met betreffende leerkracht. Lost dit niets op, dan de volgende stap.
2. Gedrag bespreekbaar maken bij de directeur. Lost dit niets op dan de volgende stap.
3. Gedrag bespreekbaar maken bij de vertrouwenspersoon van de school (zie blz. 10)
4. Zij kan de zaak bespreekbaar maken en intern proberen op te lossen. Lukt dit niet dan zal zij de externe vertrouwenspersoon inschakelen.

Ouders hebben altijd het recht op rechtstreeks met de interne of externe vertrouwenspersoon contact op te nemen. Zie voor namen en telefoonnummers blz. 10.

Signalen van pesten

- Blauwe plekken.
- Spullen die "kapot" gaan.
- Zij lijken geen vrienden te hebben, zijn vaak alleen.
- Zij worden als laatste gekozen.
- Geen zin om naar school te gaan.
- Ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven.
- Angstig en onzeker.
- Zij zien er bang, neerslachtig en huilerig uit.
- Verminderde schoolresultaten.
- Overdreven clownesk gedrag.
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen.
- Andere kinderen uit jouw klas kunnen ook signalen geven dat een kind gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een kind zit te huilen, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.

Wat we met kinderen bespreken.

Het verschil tussen plagen en pesten.

Pesten is iets anders dan plagen. Plagen doe je om de beurt. Als je geplaagd wordt, kun je een ander terugplagen. Plagen kan soms heel vervelend zijn, maar je voelt je niet echt bang. Plagen doe je voor de lol. Je kunt het daarna weer goedmaken en er samen om lachen.

Pesten is gemeen. En het gebeurt niet een keer, maar voortdurend: elke dag, elke week, soms een schooljaar lang...

De pester is altijd sterker, heeft een grotere mond en durft meer. Het is steeds hetzelfde kind dat gepest wordt en het verliest altijd.

Een kind dat gepest wordt, voelt zich machteloos, wordt banger en banger en wil op het laatst niet meer naar school.

Er worden voorbeelden besproken en/of gespeeld en indien mogelijk ook eigen ervaringen uitgewisseld. (zoals spullen afpakken, uitschelden, buitensluiten)

Waarom word je gepest ?**Waarom wordt de een wel gepest en de ander niet?**

Omdat je een bril hebt? Omdat je te dun of te dik bent?

Waarom ze je pesten heeft meer te maken met hoe je reageert op de eerste pesterige opmerking. Als je gaat huilen, driftig wordt of wegvlucht, hebben de pestkoppen hun zin. Je kunt er niet tegen. En daardoor hebben ze je een beetje in hun macht.

Dat willen ze. En dan gaan ze door met pesten.

Waarom gaat iemand een ander pesten ?

Dit gebeurt bijna altijd vanuit ongenoegen of angst.

Ongenoegen over bijvoorbeeld het eigen kunnen, ruzie thuis, over zelf gepest zijn, jaloers zijn, angst om er niet bij te horen, beter willen zijn dan de ander, bewijzen, enz.

Wat moet je doen als je gepest wordt?

We leren kinderen dat ze best zelf veel dingen op kunnen lossen en hoe ze dat kunnen doen (weerbaar maken), maar we leren ze ook hoe ze hulp kunnen vragen

Wat doen we als we merken dat er gepest wordt?

Wanneer we met pesten of gepest worden te maken krijgen, praten we erover met de groep. Soms is het echter beter om eerst met 'n kleiner groepje te praten of met 'n kind apart. We wijzen niet meteen een 'schuldige' aan, maar luisteren naar alle verhalen.

De groep en de leerkracht proberen samen een oplossing te bedenken en afspraken te maken (voor in de groep, voor op school en soms ook voor thuis).

Uiteraard wordt ook samen besproken of de afspraak ook echt een oplossing is.

Er wordt dus op teruggekomen, zo vaak als dat nodig is.

Lost het niet, of niet voldoende op, dan wordt er gewerkt aan een nieuwe, duidelijkere afspraak, eventueel met consequenties, waar nodig.

Als de groep en de leerkracht er samen niet uitkomen, bekijkt de directie wie hulp zou kunnen bieden (andere leerkracht? directie zelf? intern begeleider? hulp van buiten?)

Aandachtspunten

- We proberen pesten en gepest worden objectief te bekijken.

Als een kind merkt, dat we niet meteen een oordeel klaar hebben, zal het opener zijn/haar verhaal vertellen.

- We proberen het aandeel van de pester en de gepeste te zien.

Een kind pest niet zomaar, wordt ook niet zomaar gepest. Daar is een reden voor. Die proberen we op te sporen.

- We proberen uit te leggen, dat de pester op zoek is naar een compensatie van zijn eigen ongenoegen. Hij zoekt een persoon bij wie hij genoegdoening vindt in het gedrag: huilen, boos worden, enz. Het gaat niet om de persoon zelf of om het onderwerp waarmee gepest wordt, maar om de reactie daarop.

Het is belangrijk dat kinderen weten dat ze goed zijn, zoals ze zijn. Maar ook dat ze in hun doen en laten wel reacties van anderen over zich kunnen afroepen.

- We vertellen ons eigen verhaal. Hoe wij onze schooltijd beleefd hebben en hoe het nu is. Het kind zal zo gemakkelijker zijn verhaal vertellen (of opschrijven).

We laten op deze manier zien dat we het allemaal wel eens moeilijk vinden om voor ons zelf op te komen. Maar ook dat we allemaal voorbeelden hebben dat het wel goed gaat.

- We praten, indien nodig, niet alleen met het kind of de kinderen, maar ook met thuis en eventueel met de club.

Soms is het voor ons nodig om verder te kijken dan de groep en de school. Sommige problemen kunnen we beter aan, als we een zo volledig mogelijk beeld krijgen.

Aanbevelingen

Diverse sites bieden informatie over pesten en de mogelijke aanpak ervan. Ook de Fides aanpak en de Stopmethode, zoals die op de Sprankel gehanteerd wordt, zorgen ervoor dat kinderen leren hun grenzen aan te geven en hoe je het beste kunt reageren als deze grens overschreden wordt.

Zie beschrijving

Onderstaande aanbevelingen hebben we geformuleerd als onderdelen van ons beleidsplan.

1. Wij vinden dat alle direct betrokken partijen, leerkrachten, ouders en kinderen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep) pesten als een probleem moeten zien.

Daarom hanteren we t.a.v. pesten de zogenaamde “Vijfsporenaanpak”:

- a. *Hulp aan het gepeste kind. (o.a. in de vorm van adviezen en in sommige gevallen van een sociale vaardigheidstraining)*
- b. *Hulp aan de pester. (o.a. in de vorm van een sociale vaardigheidstraining of een cursus in het omgaan met agressie)*
- c. *Hulp aan de zwijgende middengroep. (o.a. in de vorm van het ‘mobiliseren’ van deze groep)*
- d. *Hulp aan de leerkracht. (o.a. in de vorm van achtergrondinformatie)*

e. *Hulp aan de ouders. (o.a. in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen)*

2. Als school proberen we pestproblemen te voorkomen.

Onze preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen, waarna met hen regels worden vastgesteld. de preventieve aanpak in de groep bestaat uit de volgende activiteiten:

- Er zijn heldere klassenregels die de groep zelf aan het begin van het schooljaar maakt en ondertekent; deze regels zijn in de groep te zien; ze worden regelmatig besproken/ geëvalueerd.
- Er zijn speelplaatsregels en schoolregels; deze staan vermeld in de schoolgids en worden regelmatig (zeker bij aanvang schooljaar) besproken;
- Structurele Fides aanpak in alle groepen (zie SEO aanpak beleidsplan).
- Fides training structureel in groep 5 door Henk en Ingrid Visser; als het nodig is om dit ook in een andere groep te doen, dan wordt deze vraag besproken in het zorgteam.
- Viseon lijsten worden per kind ingevuld door de leerkracht (gr. 3 t/m 8) en vanaf groep 5 ingevuld door de leerlingen.
- KIJK wordt in groep 1-2 ingevuld;
- Sociogram wordt afgenomen in groep 1 t/m 4;
- STOP methode wordt besproken en toegepast bij ruzie en onenigheid;
- Elk jaar wordt de vragenlijst uit WMKPO Sociaal klimaat afgenomen bij kinderen van groep 6 t/m 8.
- We proberen een open sfeer te creëren in de groep waarbij kinderen zich veilig voelen om te praten over gevoelens, problemen, etc.
- Leerkrachten spreken regelmatig met individuele kinderen over hun welbevinden en ontwikkeling.
- Leerkrachten proberen met positieve stimulans negatief gedrag om te buigen.

We stellen het onderwerp 'pesten' regelmatig aan de orde. Telkens in andere bewoordingen: buitensluiten, anders-zijn, aanvaarden van verschillen, verhuizen, vrienden en vriendinnetjes, veiligheid, omgaan met elkaar, enz.

We gebruiken hierbij verschillende werkvormen: lezen, voorlezen, spreekbeurt, kringgesprek, rollenspel, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en over de aanpak van ruzies, enz.

Als we in de groep praten over pesten nemen we geen pestsituatie in de groep als uitgangspunt, maar tillen we het onderwerp daarboven uit. Bijvoorbeeld aan de hand van een krantenknipsel, een tv-uitzending, een actuele gebeurtenis, een lesbrief, een boek, enz.

Bij gesprekken over pesten is het voorbeeld van de leerkracht van groot belang.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de manier van omgaan met elkaar, waar aanvaarding van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, kortom waar leerkrachten duidelijk stelling nemen tegen ongewenst gedrag.

Praten leidt niet altijd tot gedragsverandering. Soms is het beter om leerlingen aan den lijve te laten ervaren wat het is om buitengesloten te worden, bijv. tijdens een gymles of een kringgesprek zou een dergelijke 'werkvorm' kunnen worden gehanteerd.

We hebben samen met de groepen regels opgesteld over omgang met elkaar.

We hebben met de leerlingen duidelijke afspraken gemaakt over de aanpak van ruzies:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben, proberen ze er eerst zelf uit te komen.

Als een van de twee ruziënde partijen er niet uitkomt dan heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

De leerkracht brengt de twee partijen bij elkaar voor een gesprek en probeert samen met hen de ruzie te beslechten.

Belangrijke stelregel hierbij is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als 'klikken'.

Bij een pestprobleem hebben ook andere leerlingen het recht en de plicht dit bij de leerkracht te melden. Ook dit is geen klikken. Iedereen is immers medeverantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

3. Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen signaleren. (zie lijst signalen)
4. Vervolgens moeten leerkrachten duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
5. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, gaan we over op een meer directe aanpak. (curatief)
6. Als ook deze aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, is inschakeling van een vertrouwenspersoon gewenst. Deze kan, op verzoek van de ouders van het gepeste kind, een aanvraag indienen bij de klachtencommissie.

Handvatten voor een gesprek met ouders

Door goed naar ouders te luisteren en goed op elkaar in te spelen vind je een oplossing om met een pestprobleem om te gaan.

- Zorg dat het doel van het gesprek duidelijk is. Wil je alleen informatie doorgeven of is er een probleem dat wat meer aandacht nodig heeft? Maak in dat geval een afspraak voor een follow-up gesprek.
- Ouders en school zijn partner in de opvoeding van het kind: spreek niet tegen de ouders maar met de ouders.
- Ouders en leerkrachten hebben het beste voor met het kind. Je deelt dezelfde zorgen. Luister daarom actief naar wat ouders te vertellen hebben. Dat betekent niet dat je met alles akkoord moet gaan.
- Beide partijen mogen hun expertise op tafel gooien: jij in je omgang met de leerling in de klas en ouders in hun ervaring met het kind thuis. Vraag ernaar.
- Als je advies geeft, is het dan uitvoerbaar? Hebben ouders er een aandeel in? Ouders willen betrokken zijn. Stap naar ze toe. Wat maken ze thuis mee? Waar willen ze naartoe? Welke oplossing zien zij?
- Ouders verwachten geen waarzeggers, geen tovenaars. Ze verwachten hulp.
- Een goed gesprek tussen ouders en leerkrachten is een proces. Kom aan het einde tot een conclusie en concrete afspraken.
- Voel je niet op de tenen getrapt als je merkt dat ouders een voet tussen de deur zetten. Zet die deur open

Cyberpesten

Kinderen komen steeds meer en jonger in aanraking met sociale media. Een groot deel van de communicatie verloopt via e-mail, sms, Facebook en Twitter. Kinderen onderkennen de gevaren van internet en deze sociale media niet. Een berichtje is zo snel de lucht ingestuurd. En komt soms hard aan bij de andere partij.

Op De Sprankel willen we aandacht besteden aan de voordelen, maar ook aan de gevaren van deze sociale media middels gastlessen in groep 6-7-8. Ook wordt er een internet protocol uitgereikt aan de kinderen vanaf groep 6.

Het lespakket SpangaS Mediawhizz kan in de bovenbouw gebruikt worden om kinderen op eigentijdse wijze attent te maken op verantwoord mediagebruik.

In een ouderavond worden ook ouders betrokken bij het internetgebruik van hun kinderen. Belangrijk is dat ouders weten wat hun kind op internet doet. Op de site mijnkindonline.nl staan allerlei tips over internetgebruik van kinderen.

Adviezen

Adviezen aan ouders van pesters

- Neem het probleem serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen (is het kind zelf onzeker?)
- Maak je kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed aandacht aan je kind; praat ermee
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport

Adviezen aan de ouders van gepeste kinderen

- Pesten op school kun je het beste direct met de leerkracht bespreken

- Als je kind al langere tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met je kind filmpjes over pesten (pestweb)
- Als je van je kind er met niemand over mag praten, steun dan je kind, geef het achtergrondinformatie en maak je kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken. Voor je dit belooft, is het raadzaam de school te vragen of ze dit probleem ook inderdaad voorzichtig aanpakt.
- Beloon je kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken
- Wordt je kind op een sportclub gepest door leeftijd- of klasgenoten, vraag dan aan de leiding om aandacht te besteden aan het pesten en met de kinderen te bespreken dat ieder kind veilig mag zijn op de club.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met je kind. Doe dit op een positieve manier en geef adviezen om aan het pesten een einde te maken.
- Steun je kind in het idee, dat er een einde aan komt.
- Soms is het goed om het een en ander te relativiseren. Laat het kind inzien dat “grapjes” soms over kunnen komen als pesten;
- Laat je kind opschrijven wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij je kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het hierdoor maar geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.
- Laat je kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining of een sociale weerbaarheidstraining.
- Beijver je ervoor dat de school sociale vaardigheidstraining geeft aan alle leerlingen
- Accepteer de situatie niet. Schakel zonodig de vertrouwenspersoon van de school in .

Adviezen aan alle ouders

Leer kinderen (kleine) problemen tussen kinderen onderling, zelf op te (laten) lossen of het zelf bij de leerkracht kenbaar te maken. Bemoeienis door ouders maakt een klein probleem vaak groter dan het is. Het kind wordt ook weerbaarder hierdoor. verder gelden de volgende adviezen:

- Neem het probleem serieus: het kan ook jouw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Praat met je kind over school, over de relaties in de groep, wat leerkrachten doen, hoe ze straffen.
- Vraag hen ook af en toe of er in de groep wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten: wie doen het, wat doen ze, waarom
- Corrigeer je kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer je kind voor anderen op te komen

Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersonen op de Sprankel zijn de leerkrachten : Monique Willems en Maria Giezen. te bereiken op de Sprankel, tel. 0486-472077

Vertrouwenspersoon voor de scholen van Optimus:

dhr. Christian Heeren, tel. 06-51996561

mevr. Marijke van der Leest: 06-25498751

Zij zijn beiden in dienst van de Gemeenschappelijke Instelling Maatschappelijke Dienstverlening (GIMD). Hoofdkantoor is te bereiken op tel. nr. 058-2954777.

Ten aanzien van klachten op gebied van Machtsmisbruik zijn de scholen van Optimus aangesloten bij de landelijke Klachtencommissie

Postbus 82324

2508 EH Den Haag

tel. 070-3925508

www.geschillencies-klachtencies.nl

Literatuur / achtergrondinformatie

De zondebok in de klas Bob v.d. Meer

E-mailadres:
b.vandermeer@home.nl

Pesten op school Bob v.d. Meer
Overzicht van artikelen

ISBN 90 6607 304 7
Bestelnummer 601.003
APS Postbus 85475 3508 AL Utrecht

Kinderen en pesten:
Wat volwassenen er van
moeten weten en er aan
kunnen doen

Bob v.d. Meer

ISBN 90 215 2048 6
Kosmos Z&K uitgevers
Utrecht / Antwerpen

Pesten bij kinderen: Bob v.d. Meer
Adviezen aan volwassenen

ISBN 90 75670 01 9
Ouders & COO
Driebergen

Pesten op school: Bob v.d. Meer
Lessuggesties aan leerkrachten

ISBN 90 232 3239 9
Van Gorkum Assen

Fides Pestprotocol Henk de Visser

Op school aanwezig

Lesactiviteiten en materialen

Onderbouw Te klein om te pesten?

Artikel van M.de Middeleir

De zondebok in de kleuterklas In "Kleuters en ik"

Het lespakket SpangaS Mediawhizz op school aanwezig

De film Spijt met lespakket aanwezig in groep 7-8

Alle bouwen Poppenspel: Pesten, over en uit. Folder met meer informatie op te vragen bij VOO of de LOBO

Bovenbouw Rollenspel: Carmen als zondebok

Trimbos-instituut

Zie Pesten op school Hoe ga je er mee om ? (op school aanwezig)

Alle bouwen Prentenboeken, boeken, De paarse Kikker

website: Meidenvenijn is niet fijn.nl

artikel over Meidenvenijn

website: Pestweb.nl

website: Mijn kindonline.nl